

INDRE ØSTFOLD KOMMUNE
Postboks 34
1861 TRØGSTAD

Vår dato: 16.02.2022
Vår ref.: 202120056-4
Deres ref.:

Saksbehandler: Ingvild Marie Dybwad

Tillatelse til midlertidig fravik fra normalvannstand i Måstادتjern, Indre Østfold kommune

Vi viser til deres søknad av 20.12.2021 om tillatelse til midlertidig fravik fra normalvannstand for Måstادتjern, Indre Østfold kommune.

Om søknaden

Indre Østfold kommune gjennomførte tilsyn med dam Måstادتjern den 28.10.2021. Det ble da konkludert med at det er behov for umiddelbare tiltak for å ivareta damsikkerheten på kort og lang sikt. Dammen har bruddkonsekvensklasse 2, og ble tidligere brukt som vannforsyning. Kommunen er ansvarlig for dammen og søker om midlertidig tillatelse til å senke vannstanden i Måstادتjern 1-1,5 m under normal vannstand, fra 206 moh. til ca. 204,5 moh. Dette vil lette trykket mot dammen frem til permanente tiltak er ferdig planlagt og etablert i 2025.

Det er i søknaden foreslått en nedtappingshastighet på 15 cm/døgn for å sikre at edelkreps og andre vannlevende organismer har tid til å flytte seg etter hvert som vannet forsvinner.

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har vært i kontakt med lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Viken fylkeskommune uttaler i brev av 01.02.2022:

Viken fylkeskommune uttaler seg som myndighet for kulturarv, friluftsliv og innlandsfisk, samt regional planmyndighet og vannregionmyndighet.

Kulturarv i Viken fylkeskommune ønsker å gjøre oppmerksom på at dersom det under arbeid med tilrettelegging av området treffes på automatisk fredete kulturminner, eksempelvis i form av helleristninger, brent leire, keramikk, flint, groper med trekull og/eller brent stein etc., skal arbeidet stanses og Kulturarv i Viken fylke varsles, jf. Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (Kulturminneloven) § 8, annet ledd. Kulturarv i Viken fylke lover rask tilbakemelding og avklaring ved denne type forhold.

Med hensyn til friluftsliv ber fylkeskommunen om at det legges opp til en alternativ trasé for ferdsel rundt anleggsarealet, og at det informeres i lokalpressen om tiltaket.

Statsforvalteren har ansvar for vassdrag der det forekommer edelkreps, og fylkeskommunen forventer at statsforvalteren vil uttale seg om forholdene for edelkreps og evt. behov for avbøtende tiltak. Dette vil i så fall også ivareta innlandsfisk og andre vannlevende organismer i vassdraget.

Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken vannregion 2022-2027 legger føringer for forvaltningen av vannforekomstene i vannregionen. Vannforskriftens §§ 4-7 definerer miljømål for vannforekomstene, og vannforvaltningsplanen har fastsatt de konkrete miljømålene. Av vannforskriftens § 4 framkommer at det ikke er tillatt å forringe miljøtilstanden i vannforekomstene, og dersom tilstanden er dårligere enn god tilstand skal det gjøres tiltak for å forbedre tilstanden. Dersom tiltakene vil kunne påvirke oppnåelsen av miljømålene må det gjøres en egen vurdering etter vannforskriftens § 12 om ny aktivitet eller nye inngrep.

Statsforvalteren i Oslo og Viken uttaler i brev datert 08.02.2022:

Generelt er nedtapping av vann negativt med hensyn på vannmiljøet. Utover mulig stranding av fisk og fiskedød i perioden med nedtapping, vil uttørring av strandsonen redusere produksjon av for eksempel bunndyr. Kommunen opplyser at det er registrert edelkreps i nærområdet og at det forventes å finne edelkreps i Måstadjern. Edelkreps oppholder seg i strandsonen og ved rask nedtapping kan enkeltindivider bli utsatt for stranding eller predasjon. Under nedtapping er det viktig at dette skjer over tid slik at fisk og kreps kan trekke ut på sikkert vann. Under tapping må strandsonen ettersees, og eventuell strandet fisk og kreps slippes ut på sikkert vann.

Ved oppfylling må det slippes en viss vannføring ut fra vannet, hvis ikke naturlig tilsig nedstrøm dammen sikrer dette. Dette er viktig for å hindre tørrlegging av utløpselva for å redusere negativ effekt på vannmiljøet. For å unngå negativ effekt av tiltaket også nedstrøms dammen.

Konklusjon

Ut ifra at inngrepet er midlertidig, og at de momenter som er for å redusere negative effekter på vannmiljø legges til grunn, har ikke Statsforvalteren ytterligere merknader til søknaden.

Vi vurderer at tiltaket som omsøkt ikke vil medføre vesentlige skader på vannmiljøet. Det anbefales å sette krav til nedtappingshastighet i Måstadjern med maksimalt 15 cm i døgnet. Det anbefales også å sette vilkår om slipp av minstevannføring ved oppfylling

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til avvik fra normal vannstand etter vannressursloven § 8.

Damsikkerhet

Dam Måstadjern er plassert i konsekvensklasse 2. Under tilsyn gjennomført høsten 2021 kom det frem at damkrona og nedstrøms side av dammen delvis har gått i oppløsning. Det ble konkludert med at det er behov for umiddelbare tiltak for å ivareta damsikkerheten. Det er ikke funnet tegninger eller oppmålinger av dammen, men vurdert at å senke vannstand med 1-1,5 vil lette trykket mot dammen og hindre at den raser ut.

Hydrologi

Vi har brukt NEVINA til å estimere nedbørfelt og vannføring til Måstادتjern. Nedbørfeltet er beregnet å være 2,2 km² og ha en middelvannføring på 36,7 l/s. Estimert alminnelig lavvannføring i nedbørfeltet er 3,5 l/s i de tørreste periodene om sommeren.

Statsforvalteren anbefaler at det settes vilkår om slipp av minstevannføring til bekken nedstrøms Måstادتjern når dammen fylles opp igjen. Vi vurderer at minstevannføring i bekken under oppfylling bør tilsvare minst alminnelig lavvannføring på 3,5 l/s.

Naturmangfold

Kommunens rapport om miljøkonsekvenser ved nedtapping av Måstادتjern slår fast at det sannsynligvis er edelkreps i vannet og utløpsbekken fra Måstادتjern. De har samtidig foreslått en maksimal nedtappingshastighet på 15 cm/døgn for at edelkreps og andre arter i strandsona skal ha mulighet til å flytte seg med senkningen av vannstand.

Utløpsbekken fra Måstادتjern er registrert som en del av elva Hæra som er registrert med naturtype *krok, flomdammer og meanderende elveparti* med verdi A. I miljøvurderingen som Indre Østfold kommune har gjort, vurderer de at det er svært sannsynlig å finne rødlistede arter i tilknytning til bekken og at det derfor bør slippes minstevannføring til denne ved oppfylling av Måstادتjern.

Redusert nedtappingshastighet og slipp av minstevannføring er i tråd med NVEs praksis og det Statsforvalteren anbefaler i sin uttalelse. Statsforvalteren ber også om at strandsonen overvåkes under nedtappingen og at man flytter strandet fisk og eventuelle edelkreps til sikker vannstand underveis.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og nødvendig for å ivareta damsikkerhet. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Vannforskriften

Måstادتjern er en del av vannforekomsten *Lite påvirka sidebekker til Hera nord for Ramstad*, med vannforekomst-ID 002-4210-R. Forekomsten har moderat økologisk tilstand og er påvirket av sur nedbør, diffus avrenning fra jordbruk og spredt bebyggelse. Senket vannstand i Måstادتjern vurderes av NVE å ikke påvirke oppnåelse av miljømål for vannforekomsten, fordi det er et midlertidig tiltak som ikke varig påvirker miljøtilstanden lokalt, og fordi Måstادتjern utgjør en liten del av vannforekomsten.

Kulturarv

Det er ikke registrert kulturminner som kan påvirkes av en midlertidig senkning av vannstanden i Måstادتjern. Viken fylkeskommune minner om at hvis det blottlegges automatisk fredete kulturminner under nedtappingen og arbeider ved dammen, så skal arbeidene stanses og Kulturarv i Viken varsles umiddelbart.

Friluftsliv

Måstadjern ligger i et lett tilgjengelig turområde med både merkede og umerkede turstier. Det er også noen hytter, gapahuker og bålplasser langs vannet. Viken fylkeskommune ber om at alternativ rute forbi Måstadjern merkes under anleggsfasen og at det informeres lokalt om tiltaket. Denne søknaden handler kun om en midlertidig senkning av vannstand, og dette medfører etter NVEs vurdering ikke noe behov for å legge om stien. Fremdriftsplanen estimerer at anleggsarbeid kan starte vinteren 2024. En omlegging av stien vil da være mer aktuelt.

Oppsummering

På grunn av damsikkerhet er det nødvendig å senke vannstanden i Måstadjern inntil 1,5 m under normalvannstand, som et midlertidig tiltak frem til dammen er ferdig rehabilitert. Ved å begrense nedtappingshastighet, flytte strandet fisk og edelkreps under nedtapping, lokal varsling om tiltak og slipp av minstevannføring til bekk under oppfylling mener NVE at midlertidig senkning av vannstand i Måstadjern har større fordeler enn ulemper.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Indre Østfold kommune kan senke vannstanden i Måstadjern fra 206 moh. til 204,5 moh. fra dags dato til 31.12.2025.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Nedtappingshastighet skal ikke overskride 15 cm/døgn.
- Nedtappingen skal overvåkes og strandet fisk og edelkreps skal flyttes til sikker dybde underveis.
- Ved oppfylling av Måstadjern skal det slippes minstevannføring til bekk minst tilsvarende alminnelig lavvannføring estimert til 3,5 l/s.
- Alle vannføringsendringer skal skje med myke overganger.
- Det skal føres protokoll over vannstanden i magasinet i det tidsrommet vannstanden er under normal vannstand.
- Perioden med lavere vannstand enn normalt må gjøres så kort som mulig. Oppfylling til normal vannstand skal skje så raskt som mulig etter at arbeidene er avsluttet.
- Nedtappingen skal kunngjøres én gang lokalt før nedtappingen starter.
- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at Indre Østfold kommune har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

INDRE ØSTFOLD KOMMUNE
STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN
VIKEN FYLKESKOMMUNE
VTA SERVICE AS

Kopimottakerliste:

'Gro Gaarder'
'Malén Kårstad'
TBD - Seksjon for damsikkerhet
TBMV - Seksjon for miljøtilsyn vassdragsanlegg
TBMV - Seksjon for miljøtilsyn vassdragsanlegg

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: - Skrive hvilket vedtak du klager på. - Skrive hvilket resultat du ønsker. - Opplyse om du klager innenfor fristen. - Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. - I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er: nve@nve.no NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.